

NÁRODOHOSPODÁŘSKÝ OBZOR 2 – 2006 ROČ. VI

OBSAH :

Karel Doubravský, Thaddeus Mallya
Význam malých a středních firem pro českou ekonomiku

Anotace:

Od 90 let minulého století došlo k rychlému rozvoji nových technologií, jako jsou výpočetní a digitální technika, telekomunikace a mnohé další. S rozvojem těchto technologií a jejich aplikací ve výrobních, administrativních a informačních sférách, klesl význam ekonomických úspor v mnoha odvětvích a zvětšila se role malých a středních firem (MSF) [1], [2], [3], [4]. Důvodem byla změna ve výrobních technologiích, poptávce, v důsledku růstu životní úrovně, a rozdělení spotřebitelského trhu. Změnou prošla i nabídka pracovních příležitostí a snaha firem dosáhnout flexibility a efektivnosti. Všechny tyto změny vedly k zániku řady velkých firem a vzniku MSF [10]. Tyto obecné poznatky platí i pro Českou republiku, kde malé a střední firmy (MSF) hrají velkou roli v její ekonomice. Tyto firmy vytvářejí řadu pracovních příležitostí a pomáhají vytvářet sociální stabilitu státu. Jsou také považovány za jeden z hlavních faktorů ovlivňující ekonomický rozvoj země. Proto se tento článek snaží analyzovat vliv MSF na ekonomický růst ČR. Konkrétně je sledován přínos MSF v oblasti zaměstnanosti, přidané hodnoty a vývozu. Tento vliv je zkoumán za použití statistických metod, kdy je zjišťován trend vývoje jednotlivých časových řad. Data použitá pro analýzu byla získána z různých zdrojů, zejména z odborných článků, zpráv CSÚ, dokumentů MPO a zpráv ČNB.

Summary:

In the nineties last century we have seen very quick changes of technologies, such as information technology, telecommunication technology, etc. With this development and the application of these technologies in productions, administration and information areas, the importance of economies of scale has declined in many sectors with an increased role for small and medium enterprises (Acs, and Audretsch, 1987; 1993). The reason was a shift in industry structure away from greater concentration and centralization in the direction of less concentration and decentralization. This was mainly due to changes in production technology, in consumer demand, labor supply, the pursuit of flexibility and efficiency in many sectors. These factors, in turn, led to the restructuring and downsizing of large enterprises and the entry of new firms, mostly small and medium size enterprises (Birch, David L., 1979). This also applies to Czech Republic, whereby small and medium enterprises play a significant role in its economy. Small and medium enterprises (SMEs) in Czech Republic create work opportunities and help to create social stability after the decline of heavy industries which used to be a symbol of former centrally planned economy. SMEs are also considered to be one of the main factors influencing the economic development of the country. Thus, this article tries to analyze the influence of SMEs on economic growth of Czech Republic. Mainly we want to establish its contribution to employment, added value, export. This task will be achieved using statistical methods by analyzing available data in different time series. The data used were obtained from

different sources, especially from journals, Czech Statistics Office reports, documents of the Ministry of Trade and Commerce and reports of the Central Bank.

Rastislav Kotulič

Foreign direct investment and their influence on economic growth and regional development

Summary:

From the point of view of the Slovak economy, we have managed to bridge an uneasy period, characterized by solving of number of difficult economic problems, in the past 15 years. Nowadays, the most visible is the problem of slow economic growth of under-developed regions of Slovakia. It is important to look for new ideas and to find solutions in new approaches and more elaborate concepts of regional policy. From the point of view of content, this articles analyses the economic development of regions of Slovakia on the level of regions, on the basis of the influx of foreign direct investment (FDI) with the help of the neo-classical model of regional development. On the basis of stated methodology for evaluation of economic level of regions and their under-development was used a complex relevant indicator of development, which is the amount of foreign direct investment flowing into the particular region on the level of NUTS III (regions of Slovakia). From the analysis it is obvious that the most under-developed region in the particular time period is the Prešov region and the most developed region is the Bratislava region. The listing of individual regions is as follows. On the first place is BA – the Bratislava region (center of the region is the capital of Slovakia – Bratislava), which during the observed time period of 6 years attained an average of 64.88 per cent of all foreign direct investment coming to Slovakia. Second place is taken by KE – the Košice region, which during the observed time period attained an average of 12.57 per cent of all FDI. Third is TT – the Trnava region, with an average of only 5.75 per cent of all FDI. Followed on the fourth place by ZA – the Žilina region (4.18 per cent), fifth TN – the Trenčín region (3.90 per cent), sixth BB – the Banská Bystrica region (3.19 per cent), seventh NR – the Nitra region (3.19 per cent) and the last eighth place is PO – the Prešov region, with an average of only 2.46 per cent of all foreign direct investment.

Anotace:

Z hľadiska vývoja slovenského hospodárstva sme sa za posledných pätnásť rokov od začiatku transformačného procesu preklenuli cez nie ľahké obdobie, charakteristické riešením viacerých zložitých ekonomických problémov. V súčasnosti do popredia ostro vystúpil problém pomalého ekonomického rastu zaostalých regiónov Slovenska. Preto je potrebné poohliadnutie sa za novými myšlienkami a riešenia hľadať v nových prístupoch a prepracovanejších koncepciách regionálnej politiky. Z obsahového hľadiska článok analyzuje ekonomický rozvoj regiónov Slovenska členených podľa krajov, na základe prílivu priamych zahraničných investícií (PZI) za pomoci modelov neoklasickej teórie regionálneho rozvoja. Na základe stanovnej metodiky pre hodnotenie ekonomickej úrovne regiónov a ich zaostalosti bol použitý komplexný relevantný indikátor rozvoja, ktorým je výška priamych zahraničných investícií plynúcich do daného regiónu na úrovni NUTS III (kraje Slovenska). Z analýzy vyplynulo, že najzaostalejším regiónom počas sledovaného obdobia je Prešovský kraj a najvyspelejším regiónom je Bratislavský kraj. Poradie jednotlivých regiónov je nasledovné. Na prvom mieste sa umiestnil BA - Bratislavský kraj (strediskom kraja je hlavné mesto Slovenska - Bratislava), ktorý za sledované obdobie 6 rokov dosiahol v priemere až 64,88 % z celkových priamych zahraničných investícií, ktoré prišli na Slovensko. Na druhom mieste sa umiestnil KE - Košický kraj, ktorý za sledované obdobie dosiahol v priemere 12,57 % z celkových FDI. Tretie miesto obsadil TT - Trnavský kraj, ktorý v priemere získal už iba 5,75 % z celkových FDI. Ďalej na štvrtom mieste

sa umiestnil ZA – Žilinský kraj (4,18 %), na piatom mieste TN – Trenčiansky kraj (3,90 %), na šiestom mieste BB – Banskobystrický kraj (3,19 %), na 7 mieste NR – Nitriansky kraj (3,19 %) a na poslednom ôsmom mieste PO – Prešovský kraj, ktorý si v priemere odniesol len 2,46 % z celkových priamych zahraničných investícií.

David Martinčík **80 let historie naší centrální banky**

Summary:

The Bank of Vienna Town was the first bank which gave credits to the government of our territory. The first bank with emission monopoly was Privileged Austrian National Bank which was established in 1816. More than 60 years later Austro-Hungarian Bank came into being which had the function of central bank till the time of disintegration of monarchy in 1918. Then after the foundation of independent the Czechoslovak republic the Bank Office at the Finance Department was founded which subserved the function of central bank. Although the separate central bank act was accepted already in 1920 the National Bank of Czechoslovakia came into being in 1926 in the period of prosperity and overcame war problems. The undisputed economic successes of the National Bank and all Czechoslovak economy during the period of prime republic were terminated by German occupation. The first development after the war was pointed to the centralization of Czechoslovak banking system but only the communistic putsch on February 1948 meant definitive removing to construction of the banking system according to Soviet model. The National Bank was nationalized and then in 1950 was transformed into institution according to Soviet design – Czechoslovak State Bank. The bank was fully underling to The Department of Finance and requirement of general economist plan. Czechoslovak State Bank became the standardly operating holder of monetary policy in market economy as far as the change of political authoritarianism in 1989.

Anotace:

První bankou na našem území, která poskytovala úvěry vládě, byla Vídeňská městská banka. První bankou, která získala emisní monopol, byla Privilegovaná rakouská národní banka založená v roce 1816. O více než 60 let později vznikla Rakousko-Uherská banka, která plnila funkce centrální banky až do rozpadu monarchie. Po vzniku samostatného Československého státu byl založen Bankovní úřad při ministerstvu financí, který plnil funkce centrální banky. Ačkoliv byl zákon o samostatné centrální bance přijat již v roce 1920, Národní banka československá vznikla až v roce 1926 v období prosperity a překonání poválečných potíží. Nesporné ekonomické úspěchy prvorepublikové Národní banky a celé ekonomiky ukončila až německá okupace. Již první poválečný vývoj směřoval k centralizaci československého bankovníctví, ale teprve únorový puč v roce 1948 znamenal definitivní přechod k budování bankovníctví podle sovětského vzoru. Národní banka byla zestátněna a poté v roce 1950 přeměněna na instituci podle sovětského vzoru – Státní banku československou. Banka byla úplně podřízena ministerstvu financí a souhrnnému národohospodářskému plánu. Teprve po změně politického režimu v roce 1989 se banka stala standardně fungujícím nositelem měnové politiky v tržní ekonomice.

Tibor Paulík

Stav a výhled konvergenčního procesu v krajínách V4

Summary:

In spite of distinct progress, at present none of the V4 countries fulfils all Maastricht convergence criteria. A new view of intended dynamism of fiscal consolidation in order to fulfil the Maastricht criteria can be seen from the comparison of basic expectations according to updated convergence programmes of the V4 countries. With respect to different expected dates of the entry of the V4 countries to the Eurozone it is not possible, not even on the basis of comparing the updated convergence programmes, to identify the probability of fulfilling all convergence criteria in the periods that are relevant for the assessment of preparedness for the entry to the Eurozone. In the Czech Republic the inflation criterion should be relatively reliably fulfilled in 2008. As far as Hungary is concerned, the probability of exceeding the reference value is high. Except for a very tight programme of fulfilling the fiscal criteria, it is possible that inflation criterion for the entry to the Eurozone will not be fulfilled. There is a relatively strong probability that also in Poland the reference value will be exceeded in 2008. The fulfilment or non-fulfilment of inflation criterion can be influenced by the development of exchange rate, alternatively also by the slower growth rate of GDP than expected. If we take into account the estimated updated convergence programme in Slovakia, the probability of exceeding the reference value in 2007 is very high. It should be, however, totally eliminated by adhering to inflation goal within 2 per cent for the year 2007.

Anotace:

Navzdory výraznému pokroku, žádný z V4 států nespĺňuje všechna kritéria Maastrichtské konvergenční dohody. Ze srovnání základních očekávání vycházejících z aktualizovaných konvergenčních programů států V4 je patrný nový pohled zamýšlené dynamiky fiskální konsolidace, jež má za cíl splnit maastrichtská kritéria. Vzhledem ke skutečnosti, že očekávaná data přístupu zemí V4 do Eurozóny jsou různá, není možné ani na základě srovnání aktualizovaných konvergenčních programů stanovit pravděpodobnost splnění všech kritérií v období, jež je pro hodnocení připravenosti vstupu do Eurozóny relevantní. V České republice by inflační kritérium mělo být relativně spolehlivě splněno v roce 2008. V případě Maďarska je pravděpodobnost překročení referenční hodnoty poměrně vysoká. Je možné, že inflační kritéria, stanovená pro přístup do Eurozóny, nebudou s výjimkou velmi úzkého programu naplňování fiskálních kritérií splněna. Existuje rovněž poměrně vysoká pravděpodobnost, že i v Polsku bude v roce 2008 překročena referenční hodnota. Splnění či nespĺnění inflačních kritérií může být ovlivněno vývojem směnného kurzu nebo také růstem HDP, který bude neočekávaně pomalý. Jestliže se zaměříme na konvergenční programy na Slovensku, musíme konstatovat, že pravděpodobnost přesazení referenční hodnoty už v roce 2007 je nadmíru vysoká. Důsledným dodržováním cílové dvouprocentní inflace v roce 2007 by se tomu však mělo zamezit.

Martin Slaný, Koji Sudo

The causes of deflation and some selected problems in Japanese economy

Summary:

The work deals with the phenomenon of deflation and selected problems of Japanese economy which are somehow related to deflation. The first part focuses on how deflation influenced Japanese economy in general. The second part concentrates on some side effects which are connected to the issue of deflation, especially the problem of excessive growth of public debt in Japan. The last part deals with descriptions of attention paid to this weighty phenomenon by

economic and political authorities and assessing if they were able to find effective tools for its minimalisation or even complete elimination.

Anotace:

Práce se zabývá fenoménem deflace a vybranými problémy japonské ekonomiky, které s deflací souvisejí. V první části se autoři zabývají tím, jaké účinky měla (má) deflace na japonskou ekonomiku. V druhé části je pozornost soustředěna na některé doprovodné efekty související s deflací. Jde zejména o problém nadměrného růstu veřejného dluhu v Japonsku. Poslední část se věnuje tomu, jakou pozornost věnovaly hospodářsko-politické autority tomuto závažnému jevu a zdali dokázaly najít účinné nástroje na její odstranění/minimalizaci.

Dana Švihlová

Postavenie komunit v trvalo udržateľnom rozvoji

Summary

The article is focused on the role of community in the concept of sustainable development. From the theory point of view the most important for determining of the community role is understanding of social capital, its structure and position in local development. Global forces have great impact on community life and the communities have to undertake strategic activities in main areas aimed at enhancing of local wealth through local economy; control of local sources; enhancing of ecological sources; defining of sufficient needs; improvement of local culture. In design process of integrate sustainable strategy the communities can be guided by experiences of Local Agenda 21 and recommendations of Local Action 21 which provide process and available instruments to build sustainable communities.

Anotace:

Článek se zaměřuje na roli komunit v konceptu udržitelného rozvoje. Z teoretického pohledu vyplývá, že nejdůležitějším faktorem pro určení role komunity je pochopení společenského kapitálu, jeho struktury a pozice v místním rozvoji. Největší dopad na komunity mají globalizační elementy; komunity proto musí podnikat strategické kroky zaměřené na zvyšování svého bohatství lokální ekonomikou, kontrolou lokálních zdrojů, využíváním ekologických zdrojů, definováním dostatečných potřeb či zlepšením místní kultury. V tomto procesu návrhu a integrace strategií udržitelného rozvoje mohou komunity využít zkušeností Local Agenda 21 a doporučení Local Action 21, které poskytují know-how a nástroje k vytvoření udržitelných komunit.

Libor Žídek

Hospodářský vývoj Číny: (1949-2005)

Summary:

The aim of the article is to present the development of the Chinese economy since the end of the civil war in 1949. We concentrate mostly on the period of strong economic growth that appeared after the beginning of the gradual reforms at the end of the 1970. The economy keeps growing since that time admirable pace. We analyze steps of the reforms in different sectors of the economy, in functioning of the markets, and in the applied economic policy. Then we advance to achieved economic results and analyze the causes of the strong growth. In the final part of the article we mention problems that the Chinese economy and society has to recently face up.

Anotace:

Příspěvek analyzuje vývoj čínské ekonomiky od uchopení moci komunisty v roce 1949 do současnosti. V první části sledujeme chronologický vývoj přes politiku velkého skoku a kulturní revoluce až k začátku reform v roce 1978. Většina příspěvku se zabývá samotnými reformami. Nad reformami uvažujeme z pohledu jednotlivých sektorů ekonomiky, fungování trhů a hospodářské politiky. V další části příspěvku analyzujeme dosažené výsledky a příčiny tohoto vývoje. Naším závěrem je, že ekonomický vzestup Číny stojí na souhře řady faktorů. Tyto ekonomické výsledky ovšem nejsou prosty problémů, kterým se věnujeme v závěrečné podkapitole.